

Rättslig styrning
Rättsenheten

2012-06-01

Dom från Europadomstolen gällande kosovoalbansk familj där en ung man med uppgivenhetssymtom fick permanent uppehållstillstånd men resten av familjen fick återvända till sitt hemland (Nacic and others v. Sweden, *Application no. 16567/10*)

Europadomstolen för mänskliga rättigheter (Europadomstolen) har den 15 maj 2012 avgjort ett mål där en familj anmält Sverige och åberopat att familjesplittringen och deras situation i Kosovo eller Serbien strider mot artiklarna 3 och 8 i Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen).

Aktuellt mål gäller en familj – föräldrar och två söner – av delvis romskt ursprung från Kosovo eller Serbien. Flera av familjemedlemmarna lider av psykisk ohälsa. Den äldste sonen, som hade fyllt 18 år vid beslutstillfället, beviljades av Migrationsöverdomstolen permanent uppehållstillstånd enligt 5 kap. 6 § utlänningslagen trots att adekvat vård ansågs finnas i hemlandet. Föräldrarnas och den minderårige sonens hälsotillstånd ansågs däremot inte vara sådant att uppehållstillstånd kunde beviljas på grund av synnerligen ömmande omständigheter och deras överklaganden avslogs.

Migrationsöverdomstolens dom beslutades av tre domare varav två skiljaktiga. En av domarna ansåg att hela familjen skulle utvisas då det finns adekvat vård i hemlandet. Den andra ansåg att hela familjen skulle beviljas uppehållstillstånd med hänsyn till deras situation. Eftersom det endast fanns en majoritet (ordförandens utslagsröst) för att bevilja den unge mannen uppehållstillstånd kvarstod den övriga familjens utvisningsbeslut.

Europadomstolen konstaterar inledningsvis att enligt domstolens praxis kan inte en utlänning som befinner sig i ett utvisningsskede, i princip, hävda rätt att stanna kvar på en medlemsstats territorium för att erhålla medicinsk vård och behandling. Det faktum att den sökandes omständigheter, inklusive hans/hennes förväntade livslängd, kommer att bli markant reducerad om han/hon flyttas från medlemsstaten är inte tillräckligt för att medföra ett brott mot artikel 3. En utvisning till ett land där behandlingsmöjligheterna är sämre än i medlemsstaten kan bara bedömas enligt artikel 3 i mycket exceptionella fall där de humanitära skälen mot utvisningen är övertygande. Enligt domstolen tyder det faktum att Migrationsöverdomstolen beviljat den äldste sonen uppehållstillstånd trots att adekvat vård ansågs finnas i hemlandet på att bestämmelsen om synnerligen ömmande omständigheter i utlänningslagen, i vart fall såsom den tillämpas i aktuellt fall, ger ett mer omfattande skydd än artikel 3 i konventionen.

Europadomstolen bedömer att föräldrarna och den minderårige sonen inte har visat att det finns grundad anledning att anta att en utvisning skulle strida mot artikel 3 i Europakonventionen. De omständigheter som domstolen beaktar i sin bedömning är bl.a. att familjens hälsotillstånd, enligt läkarintyg, har förbättrats efter att utvisningsbeslutet inhiberats och att deras ohälsa är primärt länkade till deras oklara situation och rädslan för att bli utvisade, samt att adekvat vård finns att få i hemlandet – även om vårdens standard inte är lika hög som i Sverige.

Europadomstolen uttalar sig därefter om Migrationsöverdomstolens beslut att inte bevilja föräldrarna och den minderårige sonen uppehållstillstånd är i strid med artikel 8 i Europakonventionen, angående respekten för familjens enhet. Domstolen konstaterar initialt att familjen ska prövas som en enhet fastän den unge mannen är 21 år idag. Därefter anger domstolen att för att familjesplittringen inte ska strida mot artikel 8 i konventionen krävs det att den ifrågasatta åtgärden har sin grund i lag, att den är tillgänglig för de berörda personerna och att dess konsekvenser är tydliga och förutsebara. Vidare ska åtgärden vara ”nödvändig i ett demokratiskt samhälle”. En proportionalitetsbedömning ska då göras vid en avvägning mellan berörda intressen, å ena sidan statens intresse av att säkerställa ett effektivt genomförande av kontrollerad invandring bl.a. med hänsyn till de ekonomiska konsekvenserna som åtgärden innebär och å andra sidan de enskildas intresse som skyddas av konventionen – i det fallet familjens enhet.

I aktuellt ärende bedömer domstolen att den äldste sonen, som numera är 21 år gammal, verkar leva ett relativt normalt liv. Hans hälsotillstånd har enligt det senaste läkarintyget blivit bättre. Han har också börjat studera på en högskola för vuxna. Domstolen anser att familjen skulle kunna upprätthålla kontakten även om föräldrarna och den minderårige sonen flyttar till sitt hemland. Det finns inget hinder mot att den äldste sonen flyttar dit eller besöker familjen i hemlandet. I bedömningen beaktar domstolen även familjens situation som romer i Kosovo eller Serbien och finner inte att utvisningen strider mot artikel 8 i Europakonventionen. Två ledamöter är dock oeniga och anser att familjen ska hållas samman i Sverige.